

Wisseling van de Wacht. Een verkennend onderzoek naar de opkomst van een nieuw type veelpleger (2014). T. van Ham, B. Bremmers en H. Ferwerda (Bureau Beke, Arnhem). Verkenningen 75

Centrale onderzoeksvraag

Dient zich een nieuw type veelpleger aan en zo ja, waaruit bestaat deze, hoe is deze in beeld te krijgen en wat zijn de mogelijke consequenties voor een effectieve aanpak voor met name de politie?

Methoden van onderzoek

- literatuurstudie en documentenanalyse
- focusgroepen
- selectie 20 'traditionele' en 20 'nieuwe' veelplegers d.m.v. bronnenonderzoek (HKS en aanvullende bronnen via Blueview, reclassering) en vragenlijst

Uitgevoerd in:

4 v/m regiokorpsen: Haaglanden, IJsselland, Midden- en West-Brabant en Rotterdam-Rijnmond.

Samenvatting

'Nieuwe veelpleger' is al enkele jaren binnen de politie een opkomende term, waarbij vooral praktijkmensen wel een algemeen beeld hebben van de bedoelde groep, maar er nooit systematisch is gekeken naar de specifieke en onderscheidende kenmerken. Dit verkennend onderzoek gaat na of de geluiden over dit nieuw type gerechtvaardigd zijn en zo ja, waar dit type uit bestaat, hoe deze in beeld is te krijgen, en wat de mogelijke consequenties zijn voor een effectieve aanpak voor met name de politie. Daarbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat, juist omdat het lijkt te gaan om een groep met veel minder antecedenten dan de oude veelpleger, het moeilijk is om er greep op te krijgen vanuit de politiesystemen. Dit verkennende onderzoek is een eerste poging om de dadergroep nader te duiden en te kijken of een nieuwe aanpak van veelplegers vereist is.

Het onderzoek bestaat uit meerdere fasen. Ten eerste is gekeken hoe de operationalisering van het begrip 'de nieuwe veelpleger' eruit ziet binnen de eenheden. Daarvoor zijn focusgroepen samengesteld in vier toenmalige politieregio's, waarvan twee binnen en twee buiten de Randstad. Vervolgens is een profiel van de nieuwe veelpleger opgesteld. Per type dadergroep (nieuwe en traditionele) zijn 40 personen geselecteerd om een diepteanalyse uit te kunnen voeren. Om de kenmerken en achtergronden van de traditionele en de nieuwe veelpleger goed in beeld te kunnen brengen, is deze analyse aangevuld met gegevens uit het politieregistratiesysteem HKS, de applicatie Blueview en reclasseringsrapportages.

De eerste resultaten van dit verkennende onderzoek lijken erop te wijzen dat er naast de groep traditionele veelplegers een andere dadergroep is, die veelvuldig betrokken is bij criminaliteit. Zij verschillen onder andere in demografische kenmerken, criminele carrière, modus operandi en psychosociale problematiek. Zo gaat het in tegenstelling tot de traditionele (vaak verslaafde) veelplegers met name om personen van allochtone afkomst die vaak in (wisselende) groepen werken en zich bezighouden met een breed scala aan activiteiten gericht op financieel gewin. Daarin gaan zij ook professioneler te werk. Dit is terug te zien in het type delicten waaraan zij zich schuldig maken, het materieel dat zij gebruiken en hun werkwijze. De nieuwe dadergroep groeit dan ook door richting midden- of zware criminaliteit of heeft deze intentie. Een ander verschil met de oude veelplegers zou zijn dat de nieuwe veelplegers actief uit het zicht van hulpverlenende en andere instanties proberen te blijven en

zwijgen tijdens het verhoor, waardoor relatief weinig informatie over deze personen gedocumenteerd is.

Hoewel het onderzoek zeker relevante inzichten biedt, bewijst het ook hoe moeilijk het is om tot een wetenschappelijke typering te komen. Naar aanleiding van deze verkenning van het begrip 'nieuwe veelpleger' twijfelen de onderzoekers of het begrip voldoende aansluit bij de beleving van professionals en de praktijk. Het onderzoek leert namelijk dat sommige personen die als nieuwe veelpleger gelden te weinig antecedenten op hun naam hebben staan om formeel als veelpleger te kunnen worden getypeerd. Omdat deze groep als geheel gekenmerkt wordt door een grote mobiliteit en wisselende samenstelling waarin zij delicten plegen, betogen de onderzoekers dat deze dadergroep beter aangeduid kan worden als netwerk-criminelen. Dit is een paraplubegrip dat meerdere vormen van vermogenscriminaliteit omvat. De aanpak van deze netwerkcriminelen kan binnen de bestaande kaders van de lokale aanpak worden geïntegreerd.